అబలబలం

పెద్ద బజారులో 'సరవయ్య & సన్స్' వారి యినుపసామాను లమ్మే షాపు ఎంత ప్రాచీనమైనదో అంత పేరుపొందినది. ఆ షాపు రోజూ ఉదయం ఎనిమిది - తొమ్మిది గంటల మధ్య తెరువబడేది; ఆదినం ఏడు గంటలకే తీయబడింది. సరవయ్యగారి పెద్దబ్బాయి గురవయ్య ఒక్కడే వచ్చి, కొట్టు తెరిచి గత రాత్రి మిగిల్చిపోయిన అర్జెంటు పనేదో వుంటే దాని విషయం తేల్చుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

షాపు తెరిచిన అయిదు నిమిషాలకల్లా పోలమ్మ ప్రత్యక్షమైంది - నవ్వుకుంటూ. ఎప్పుడు కొట్టు తెరవనీ గాక, ఎక్కడుంటుందో ఏమిటో గాని - పది నిమిషాల్లోగా వచ్చిపడుతుంది రోజూ. ఆ రోజునమాత్రం గురవయ్యకి ఆశ్చర్యం కలిగింది.

"ఏమిటి పోలీ, అసలు నువ్వెప్పుడు మీ యింటి దగ్గర్నించి బయలుదేరుతావంట?" అన్నాడు.

"ఏదో కూలీ నాలీ చేసుకు బతికే మాకు మీలాగ జాము పొద్దెక్కాక లేస్తే జరుగుతుందంటండీ?" అంటూనే, చిరునవ్వులు చిందిస్తూనే, తన దినచర్య ప్రారంభించింది పోలమ్మ. గోడకున్న డెయిలీషీట్ కాలెండర్లో ఒక కాగితం చింపి - బల్లకింద పడేసింది. ఆ గోడనే వున్న స్టాండ్ మీది బిగ్ బెన్ అందుకుని 'కీ'యిచ్చి, గురవయ్యని టైమెంతయిందని అడిగింది. అతను తవరిస్ట్‌వాచ్ చూచి-చెప్పగా, బిగ్ బెన్ టైం దిద్ది-భద్రంగా మళ్ళీ దాన్ని స్టాండుమీద పెట్టేసింది. తిరుగుతూన్న సీలింగ్ ఫానని ఆపి, చీపురుకట్ట అందుకుని-"లేవండికాస్త" అంది.

అంతసేపూ గురవయ్య, టేబిల్ మీద తెరిచి వున్న ఎక్కౌంటుపుస్తకం చూడ్డం మానేసి, ఆమెనే పరిశీలిస్తూ కూర్చుండిపోయాడు.

ఆ దినం పోలమ్మ తలంటుకున్నది. వేలుముడివేసి, సిగలో రెండాకులతో వున్న ఓ జంటమల్లెపువ్వును తురుముకున్నది. ఎర్ర వాయిల్ జాకెట్, తెల్ల నేతచీరధరించింది. ఎడమచేతికి అయిదారు ఎర్రగాజులూ, కుడిచేతికి నాలుగైదు నీలంగాజులూ వేసుకుంది. చెవులకి పగడాల్లాంటి దుద్దులూ, ముక్కుకి నత్రాలం పెట్టుకుంది. మెడలో సన్నని లాకెట్ గొలుసు, ఆమె ప్రతి కదలికకూ తళుకు-తళుక్కుమంటోంది. అలాగే ఆమె కాళ్ళకున్న అందెల పటాలు చిన్నగా 'గలగల' లాడుతున్నాయి. పచ్చని ఆమె నుదురుమీద వున్న నయాపైసంత చిలాయిబొట్టు కొట్టొచ్చినట్లు కనిపిస్తోంది ...పోలమ్మకి నిండా పద్దెనిమిదేళ్లుండవు. పెళ్ళికానిపిల్ల. మంచి అంగసౌష్టవం గలది. పైన ఇన్ని అలంకారాలు — కావటంతో ఒక పట్టాన గురవయ్యదృష్టి ఆమెపైనుండి మరలలేదు. కొన్ని సంవత్సరాలుగా నిత్యమూ చూస్తున్న మనిషే అయినా, ఆ రోజు మరీ ఒంటరిగా కలవటం వల్లనో — మరింత ఆకర్షణీయంగా కనిపించినందువల్లనో — మరెందువల్లనో గాని, అతను కొంచెం చలించాడు.

"ఏంటండీ, అట్టా చూస్తూ కూర్చున్నారూ — లెగమంటుంటే! ఏం, నా ముఖంలో ఏమన్నా తోలుబొమ్మలాట జరుగుతోందా ఏమిటి?" అంది పోలమ్మ, తనని తాను ఓసారి చూచుకుని నవ్వుతూ.

గురవయ్య తేరుకున్నాడు. "అహాఁ! అది కాదు, ఏమిటి విశేషం యివ్వాళ? తలంటావ్; మస్తుగా ముస్తాబై మరీ బయల్దేరి

కె. పి. బాబు

వచ్చావ్!" అన్నాడు కుర్చీలోంచి లేస్తూ.

"అగెంటండీ, ఇవ్వాళ శుక్రవారం కాదా?!" అన్నది పోలమ్మ.

ప్రతి శుక్రవారం ఆమె తలంటుకు రావటం మామూలే అయినా ఆ రోజు ఆమె ఆకర్షణలోపడి గురవయ్య అన్నీ మర్చిపోయాడు. కాని, వెంటనే సర్దుకుని, "అవున్లేగాని, నేనొకటి అడుగుతా నిస్తావూ?" అన్నాడు మెల్లగా.

ఊడుస్తున్నది వూడుస్తున్నట్లే వుండి, తలమాత్రం వెనక్కి తిప్పి, "ఏంటండీ—మీకిచ్చేది నా దగ్గరేముంటుందీ, అంతా వేళాకోళం కాకపోతే?" అన్నది చిరుకోపం నటిస్తూ.

ఆమె సిగలో నిటారుగా నిలచి, వయ్యారంగా వూగులాడుతున్న జంటమల్లెపూవు వంక చూస్తూ, "అదిగాదు పోలీ, నాకా పువ్వు యివ్వవూ?" అన్నాడు గురవయ్య.

"ఏంటీ?" అంటూనే చేస్తున్న పనిమాపి చటుక్కున నిలబడింది పోలమ్మ. "ఏంటండోయ్, యివ్వాళంతా అదోకంగా వుందే మీ వాలకం?!" అన్నది బుంగమూతిపెట్టి.

"దేవుడి పటానికి పెట్టొనిద్దూ!" అని అడిగాడతను.

"అవ్వవ్వ! ఎక్కడన్నా, ఎవరన్నా, తల్లో పూలు దేముడికి పెట్టారటండీ?" అన్నదామె, అమాయకంగా నోరు నొక్కుకుంటూ.

"పోనీ, నేనుంచుకుంటా నివ్వు!" అన్నాడు వెంటనే గురవయ్య.

పోలమ్మ కళ్లు యింతింతయ్యాయి. "నిజంగా?" అన్నది మహాశ్చర్యం నటిస్తూ.

గురవయ్యకు కొంచెం ధైర్యం కలిగింది. "నిజంగానే పోలీ, నాకా పువ్వు యివ్వవూ?" అన్నాడు ప్రాధేయపూర్వకంగా.

"ఇస్తే, ఏం చేస్తారు?" అని కొంటెగా అడిగింది పోలమ్మ.

"ఏం చేస్తానా?" అని బుర్ర గోక్కుంటూ, "భద్రంగా చేత్తో పట్టుకుని, కమ్మనివాసన చూస్తూ, హాయిగా షికార్లు చేస్తాను," అన్నాడు.

"ఎవరన్నా చూస్తే?"

"చూస్తే—ఏం?"

"'ఏమిటీ వాలకం, ఎక్కడిదీ పువ్వు?' అని అడిగితే?"

"ఏం, భయమా నాకేమన్నా? 'మా పోలి పెట్టుకొచ్చింది, నేనడిగాను, యిచ్చింది' అనే చెప్తాను!" అన్నాడు గురవయ్య ధీమాగా.

"ఎన్నికుండె లెన్ని కుండెలండీ మీకు!" అని ఫకాలున నవ్వేసింది పోలమ్మ. గురవయ్య నిక మాట్లాడనివ్వకుండా, చీపురు పట్టుకుని గబగబా స్టోరు రూమ్‌లోకి వెళ్ళిపోయింది.

ఏదో అనాలని నోరుతెరిచి, అలాగే నిలబడిపోయాడు గురవయ్య. అలా చెప్పేందుకు గుండెలులేని మాట నిజమే—అయినా పోలమ్మ వెక్కిరింత అతనికి తలకొట్టేసినట్లయింది. ఆమె మాటలు—చేష్టలూ అతనిలో కోర్కెల్ని మరింత రెచ్చకొట్టాయి.

పోలమ్మ ఓ అప్పలమ్మకూతురు. ఆ అప్పలమ్మ యీ షాపులో తన చిన్నతనంనుంచీ పనిచేస్తోంది. ఈ పోలిని తను చిన్నప్పట్నుంచీ ఎరుగును. రోజూ తల్లితో కలసి వచ్చి, ఆమెకి కాస్త సాయపడ్తూ వుండేది. పెద్దదయ్యాక కొన్నాళ్లుమాత్రం పోలి బయట ఎక్కడకూ రాలేదు. తరువాత మళ్ళీ మామూలుగానే పనికి వచ్చివెళ్ళడం ప్రారంభించింది. తల్లి వయసుమళ్ళి, పని చేయలేనిదై పోవటం; తండ్రి కష్టపడి తెచ్చే కూలి డబ్బులు సంసారం గడవడానికి సరిపోకపోవటం; వారిలో ఆడా మగా—చిన్నా పెద్దా అంతా కష్టపడి జీవించడం మామూలు కావటంతో పోలి, క్రమేణా తల్లి పనిచేసే చోట్లన్నింటా పనిచేయసాగింది. ఆ బజారులో సగానికి సగం షాపుల్లో అప్పలమ్మే పనిచేసేది. పోలి పెద్దదై - పనిచేయడం ప్రారంభించాక, మూడొంతులకు పైగా

పాపులు దాని చేతులో కొచ్చేశాయి. అప్ప లమ్మయితే పత్తి దాసీదానిలాగే వుండేది కాని, పోలిలో కలికానికైనా ఆ పోలికలు కనిపించవు అది పనిచేస్తున్నప్పుడు దాసీ దనుకోవాల్సిందే తప్ప - యితర వేళల్లో 'ఏ గొప్పింటి అమ్మాయో!' అనిపించేటంత ఆడంబరంగా వుంటుంది ఎప్పుడూ. అటు వంటిది; పదిపాపుల్లో పనిచేస్తున్నది; మాంఛి వయస్సులో వున్నది- పెళ్ళీ పెడాకులూ కానిది- ఎంత నీతిమంతురాలై వుంటుందీ అన్నదే గురవయ్యకు పట్టుకున్న దుగ్ధ. పాపం- అది మంచిగా వుండాలనుకున్నా యీ రోజుల్లో, యిలాంటి పరిస్థితుల్లో ఎలా సాధ్యమౌతుంది? దీనికన్నా కొమ్ములు మెలిచినవాళ్ళే ఎంతమంది చెడిపలై తిరగడం చూడ్డంలేదు తనురోజూ. అందాకా ఎందుకూ- యీ పోలి గురించే 'యిది పట్టి మేడిపండే!' అని ఎందరు చెప్పుకోవడం వినడంలేదు? 'యిది మాత్రం అగ్గిలాంటి ఆడది' అనుకునేవాళ్ళూ లేకపోలేగు- తన తండ్రిలాంటి వారు. అయితే, వాళ్ళకేం తెలుసాయి- వయసువాళ్ళ చాకచక్యాలు? ...'ఏమైనా యీ పోలి సంగతేమిటో తేల్చు కోవలసిందే' అనుకున్నాడు గురవయ్య.

అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ స్టోరు రూమ్‌లోకి వెళ్ళాడు. పోలమ్మ ఏదో కూని రాగం తీస్తూ, ఆగది శుభ్రం చేస్తోంది. ఆమె తలలోని ఆ జంట మల్లె పూవు కవ్వించి, వెక్కిరిస్తున్నట్లు కనిపించింది. అతనికి. ఆ గది గుమ్మంలో నిలబడి, "పోలీ!" అన్నాడు మెల్లగా గురవయ్య.

ఉలిక్కిపడి చూచింది పోలమ్మ. అంతలోనే మందహాసంచేసి, "ఏంటండీ?" అన్నది.

"నేనొకటి అడుగుతాను-"

"నా తల్లో పువ్వేనా?" అని, అతణ్ణి మాట పూర్తిచేయనివ్వకుండానే నవ్వేసింది తమాషాగా.

"అదికాదే- నాకు తెలియక అడుగుతాన్నా, ఇంతమందిదగ్గర పనిచేస్తున్నావు గదా - అందరూ మాలాంటి వాళ్ళే వుంటారటే?" అన్నాడు ఎంతో అమాయకునిలా.

అంటే-? మీ రనేదేమిటో నాకర్థం కావటంలేదు."

"అదిగాదే-నువ్వా, ఆడదానివి; వయస్సులో వున్నదానివి; ఒంటరిగా పోయి పనిచేస్తుంటావు. ఎక్కడున్నా, ఎవరన్నా నిన్నేమన్నా చేస్తే"— అని, ఆమె ముఖ కవళికలు చూచి ఆగిపోయాడు గురవయ్య.

"ఆడదాన్నయితే? ఒంటరిగా పని చేస్తుంటే? ఏముండీ, ఎవ రేంచేయగలరు, ఏమౌతుందంట? ఏముందోయ్-ఒకళ్ళికి డబ్బు బలంవుంటే, యింకొకళ్ళకి మాటబలం వుంటుంది. ఒకళ్ళకి శక్తివుంటే, యింకొరికి యుక్తివుంటుంది. అలాగే- మీ మగాళ్ళకి కండబలం ఉంటే, మాకు యీ బలం వుంటుంది- తెలుసాండీ?" అని తన బుర్ర చూపింది.

"అలాగా, నిన్నిప్పుడిక్కడ నేను కౌగలించుకుని-ముద్దెట్టుకుంటే ఏం చేయగలవే?" అన్నాడు గురవయ్య చిన్నగా నవ్వి.

"అలాగా, ఏదీ - చేసి చూడండి చూద్దాం!" అన్నది పోలమ్మ కూడా నవ్వుతూ.

ఆమె నవ్వు - ఆ మాటలూ గురవయ్యలో ఉద్రేకాన్ని రెచ్చగొట్టాయి. ఆమె అలా అనగానే "చూడు" అంటూ అతను ఒక్క అంగలో ఆమెదగ్గరకు చేరి, కౌగలించుకో బోయాడు.

"మీరనేదేమిటో నాకర్థం కావటంలేదు.

★ అబలబలం ★

అలా జరుగుతుందని ముందే ఊహించిన దానిలా పోలమ్మ కదలక మెదలక నిబ్బరంగా అలానే నిలబడింది. కాని, పిడుగులా అతను తనమీద కొచ్చేసరికి, ఒక్క సారిగా— "అమ్మ నాయనో! అయ్య బాబో!!" అని రెండే రెండు గావు కేకలు పెట్టింది– ఆ అరుపులకు గురవయ్య మత్తు కాస్తా విడిపోయింది. చట్టున ఆమె నట్లే వదిలి, ఒక్కడుగు వెనక్కి తగ్గాడు అప్రయత్నంగా.

అంతకుముందే కొట్టు తెరిచిన ఆ ప్రక్క షాపాయనా, అప్పుడే షాపు తెరుస్తున్న యీ ప్రక్క కొట్టాయనా, యింకో ఒకరిద్దరూ, పోలమ్మ కేకలు విని – గురవయ్య గారి షాపులోకి పరుగెత్తుకొచ్చారు.

ఆ షాపు స్టోర్ రూమ్‌లో ఎలెక్ట్రిక్ లైటు వెలుగులో భయంభయంగా చూస్తున్న పోలమ్మ, నిలువునా వణికిపోతున్న గురవయ్య వాళ్ళకి కనిపించారు. "ఏమి టేమి"టని అందరూ ఆత్రంగా అడిగారు.

గురవయ్య మరింత కంగారుతో పోలమ్మ వంక చూస్తూ, నీళ్ళు నమిలాడు. పోలమతే అతన్ని ఒకక్షణం అట్టే చూచింది. మరుక్షణాన్నే వచ్చినవారివైపు చూచి, "ఏం లేదండీ, రోజూలాగే యివ్వాళకూడా యీ గదిలోకి వచ్చి తుడుస్తున్నాను. ఆ మూల కెళ్ళి చీపురుతో యిలా అన్నానో లేదో, ఏదో చర్రున యిలా మీదిమీది కొచ్చేసింది. అంతే–నాకింక ఒళ్ళు తెలీలేదంటే నమ్మండి. ఆపైన నేనేం చేశానో, ఏమయ్యానో నాకే తెలీదు గాని, ఆ హాల్లో కూర్చున్న ఈఅయ్య గారు గభాలున ఇక్కడికి పరుగెత్తుకొచ్చి, – 'ఏం పోలీ, ఏమైంది? ఏమిటది?' అన్నాక స్పృహొచ్చింది. చూస్తే, ఆ మూలగా గబగబా పారిపోతూ కనిపించింది. ఈయనకీ, దాన్ని చూపించాను. మరి, అది జెర్రో—పామో సరిగ్గా తెలియలేదు గాని!" అని చెప్పింది గుక్క తిప్పుకోకుండా.

ఆ మాటలు వింటూనే వచ్చినవారందరూ ఆ 'జెర్రో–పామో' ఎక్కడ తమ కాళ్ళ క్రింద కొచ్చిందోనని తొక్కిసలాడారు కొన్ని క్షణాలసేపు. తరువాత, ఒకరు 'అది పామే అయివుండా'లని అన్నారు. 'ఏం? జెర్రి కాకూడదా?' అన్నా రింకొకరు. 'ఏదైతే నేంగాక, అదేదో మా కొట్లోకి దూరలేదు గదా!' అంటూ ఆ ప్రక్క షాపాయన కంగారుపడుతూ వెళ్ళిపోయాడు. 'ఏమో, అటే వెళ్ళిం దనేదేమిటి? యిలా మా షాపులోనికి పోయుండకూడదా?' అంటూ యీ ప్రక్క కొట్టాయన, వూడిపోతున్న పంచె సరిచేసుకుంటూ వెళ్లాడు. కొన్ని నిమిషాల్లో గురవయ్య గారి షాపు నిశ్శబ్దమైంది. గురవయ్య, పోలమ్మలు తప్పితే నిర్జనమూ అయిపోయింది. కొంతసేపు వాళ్ళిద్దరిలో కూడా ఎవరూ నోరు మెదపలేదు. తరువాత పోలమ్మే తలవంచుకు నిలబడిన గురవయ్యని తీక్షణంగా చూస్తూ, "చూచారా, ఒంటరి ఆడదాని బలం? నేను తల్చుకుంటే మిమ్మల్నిందాక ఎంతైనా చేయించి వుండేదాన్ని. కాని, మీ నాన్నగారి ముఖం చూచి వూరుకున్నాను. మీ యింట్లో ముందు పుట్టి, మీ చేతులలో పెరిగినదాన్ని గదా అని చనువుగా మసులుతూవచ్చాను తప్ప—దానికిగాను మీరిలా చేస్తారని కలలోకూడా తలవలేదు. ఇంకిక్కడ పనిచేయడానికి నా మనసు విరిగిపోయింది. కాని, ఇప్పుడరాత్తుగా మీదగ్గర పని మానేసినా, ఎందుకు మానేశాను— ఏమిటి సంగతి అని అంతా ఆరా వస్తుంది. అది మీకు ఏమన్నా కష్టం కలిగిస్తుందేమో! అయిందేదో అయిపోయింది గానీ—ముందయినా మర్యాదగా మసులుకోండి. మళ్ళీ ఎప్పుడన్నా ఇలాగాని చేశారా—తప్పకుండా తగిన ప్రాయశ్చిత్తం చేసి మరీ మానేస్తాను. గుర్తుంచుకోండి" అని గబగబా బయటకు వెళ్ళిపోయింది.

గురవయ్య అప్పటికీ నోరు విప్పలేదు; తల కూడా ఎత్తలేకపోయాడు. ★